

नेपाल सरकार
जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४,
को दफा ५(३)
बमोजिम जल तथा ऊर्जा आयोगको
सचिवालयद्वारा
सार्वजनिक गरिएको विवरण
(माघ – चैत्र, २०७२)

१. परिचयः

जल तथा ऊर्जा स्रोतको एकिकृत विकास, व्यवस्थापन एवं व्यापक उपयोग गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०३२ मा नेपाल सरकारले जल तथा ऊर्जा आयोगको गठन गरी वि.सं. २०३८ देखि स्थायी सचिवालय समेतको स्थापना गरेको हो । मिति २०४९।३।१५ र मिति २०५५।९।२० मा नेपाल सरकारको निर्णय बमोजिम यस आयोग र सचिवालयको संगठनात्मक स्वरूप एवं कार्यक्षेत्रमा परिमार्जन गरी आयोगलाई देशमा विद्यमान जलस्रोत र ऊर्जाको विकास तथा प्रवर्द्धनको लागि दीर्घकालीन तथा अल्पकालीन नीति/रणनीति निर्माण, आयोजनाहरूको पहिचान/छनोट एवं कार्यान्वयनमा सम्बद्ध सरकारी/गैर सरकारी निकायहरूको साथै दातृ संस्थाहरूसंग समेत समन्वय कायम गरी स्रोतहरूको स्थिति, आवश्यकता तथा प्राथमिकता निर्धारण गर्ने, विभिन्न प्रयोगकर्ताहरूलाई जल तथा ऊर्जाको वितरण गर्ने तथा जल तथा ऊर्जा क्षेत्रमा नेपाल सरकारलाई राय सल्लाह उपलब्ध गराउने केन्द्रीय सरकारी निकायको रूपमा स्थापित गरिएको छ ।

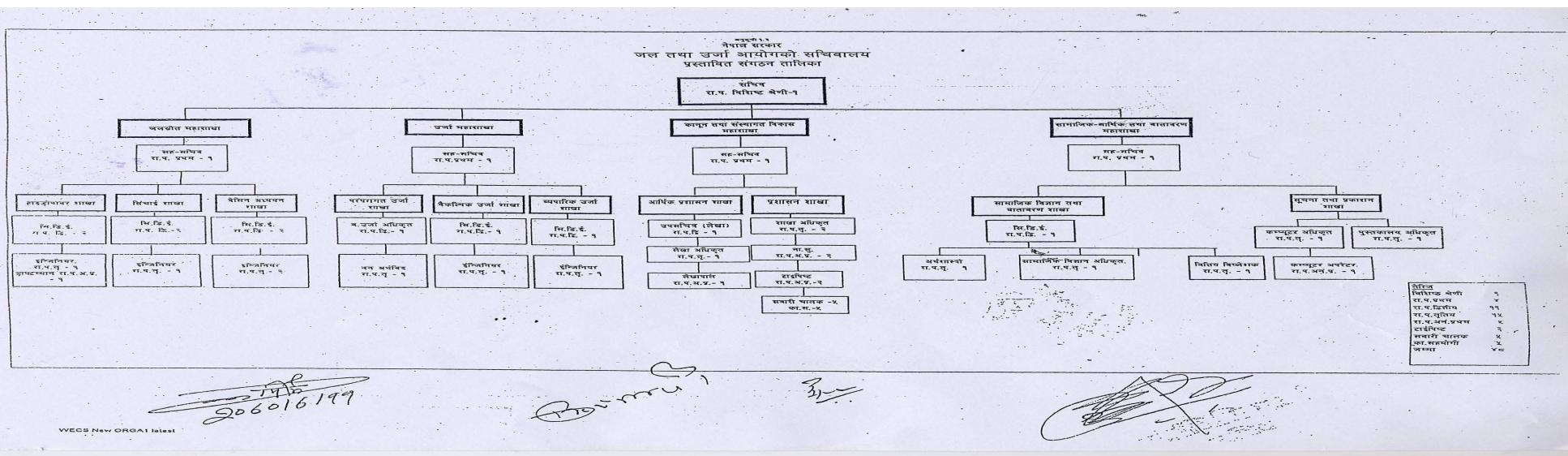
२. जल तथा ऊर्जा आयोगको संरचना

- (क) ऊर्जा मन्त्री /राज्य मन्त्री - अध्यक्ष
- (ख) सदस्य (जलस्रोत हेतु) राष्ट्रिय योजना आयोग - सदस्य
- (ग) सचिव, ऊर्जा मन्त्रालय — सदस्य
- (घ) सचिव, सिंचाइ मन्त्रालय — सदस्य
- (ङ) सचिव, अर्थ मन्त्रालय — सदस्य
- (च) सचिव, सहरी विकास मन्त्रालय — सदस्य
- (छ) सचिव, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय- सदस्य
- (ज) सचिव, खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय — सदस्य
- (झ) सचिव, उद्योग मन्त्रालय — सदस्य
- (ञ) सचिव, बाणिज्य मन्त्रालय — सदस्य
- (ट) सचिव, आपूर्ति मन्त्रालय — सदस्य
- (ठ) सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय — सदस्य
- (ड) सचिव, कृषि मन्त्रालय — सदस्य
- (ढ) सचिव, परराष्ट्र मन्त्रालय - सदस्य
- (ण) सचिव, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय- सदस्य
- (ट) सचिव, जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालय — सदस्य
- (ठ) सचिव, संघिय मामिला तथा स्थानिय विकास मन्त्रालय- सदस्य
- (ड) गैर सरकारी क्षेत्रबाट ख्याति प्राप्त जलस्रोत तथा ऊर्जा विशेषज्ञहरू मध्येबाट नेपाल सरकारद्वारा मनोनित दुई जना — सदस्य
- (ढ) डीन, त्रिभूवन विश्वविद्यालय, इन्जिनियरिंग अध्ययन संस्थान — सदस्य
- (ण) अध्यक्ष, नेपाल इन्जिनियर्स एशोसियशन — सदस्य

- (त) प्रतिनिधि, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ — सदस्य
(थ) सचिव, जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालयका -सचिव सदस्य

३. **आयोगको उद्देश्य:** आयोगको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछः—
- क) जल तथा ऊर्जा क्षेत्रको दीर्घकालीन/ आवधिक योजनाहरूमा समावेश गरिने उद्देश्य तथा नीति निर्धारणमा तालुक मन्त्रालयहरूलाई सहयोग पुऱ्याउने।
ख) सिंचाइ, जलविद्युत, खानेपानी, पानीको औद्योगिक उपयोग, बाढी व्यवस्थापन र जलपरिवहन सम्बन्धी वहुउद्देश्यीय (ठूला तथा मझौला मात्र) र ठूला तथा मझौला परियोजना प्रवर्द्धन र विकास एवं यस क्षेत्रको वातावरणीय पक्षको संरक्षण समेतका विषयहरूमा सम्बन्धित निकायहरूलाई राय, परामर्श एवं पथ प्रदर्शन गर्ने।
ग) जलस्रोत तथा ऊर्जा क्षेत्रको नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्ने।
घ) जल स्रोत तथा ऊर्जा सँग सम्बन्धित द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय तथा बहुपक्षीयहरूमा राय सल्लाह तथा परामर्श दिने।
ड) जलस्रोत तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय विषयहरूमा राय सल्लाह तथा परामर्श दिने।

४. आयोगको संगठन संरचना:

- ५. सचिवालयका विभिन्न महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरु:**
१. जलस्रोत महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरु
१. संपूर्ण नदी बेसिन अध्ययन गरी जलस्रोतको परिमाणको सन्तुलनको अध्ययन कार्य जारी राखे ।
  २. नदी बेसिनहरुको अध्ययनहरुसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क/सूचना/प्रतिवेदनहरु उपलब्ध गर्ने ।
  ३. डिजाईन निर्देशिका तयार गरी प्रविधिको उन्नतिसंगै पुनरावलोकन तथा सुधार गर्ने ।
  ४. Inter Basin Transfer को संभाव्यता अध्ययन गरी बहुउद्देशीय आयोजनाहरुको पहिचान गर्ने ।
  ५. नदीहरुको जलप्रवाहको अनुमान गर्ने प्रक्रियाहरुको विकास गर्ने ।
  ६. नेपाल सरकारबाट सञ्चालित मौजुदा तथा सम्पन्न भैसकेका सिंचाइ आयोजनाहरुको शीघ्र मुल्यांकन (Rapid Appraisal) गरी अधिकतम उपलब्धि गराउन सुझावहरु पेश गर्ने ।
  ७. जलस्रोत गुरुयोजनामा सघाउ पुऱ्याउने तथा जलस्रोत क्षेत्रको आवधिक योजनाहरुको मस्यौदा गर्ने ।
  ८. डिजाइन निर्देशिकाहरु तयार गरी प्रविधिको उन्नतिसंगै पुनरावलोकन तथा सुधार गर्ने ।
  ९. महाशाखासँग संबन्धित विषयमा प्रगति विवरण तयार गरी अन्य आवश्यक Document तयार गर्ने ।
  १०. महाशाखाका भौतिक साधनहरुको स्थाहार संभार एवं मर्मत गर्ने ।
  ११. संकलित तथ्य विवरण, नक्सा, आदिको प्रयोगबाट जलस्रोतको उपयुक्त प्रयोगको लागि बेसिन विकास अध्ययन कार्य चालू राखे ।
  १२. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।
२. कानुन तथा संस्थागत विकास महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरु:
१. जल तथा ऊर्जासिंग सम्बन्धित कानुनहरुको व्याख्या सम्बन्धी राय माग भई आएमा सम्बन्धित निकायहरुमा संपर्क गरी शुरु कार्यवाही गर्ने र स्वीकृत बमोजिम निर्णयको जानकारी दिने ।
  २. मन्त्रालयमा र सचिवालयका अन्य शाखाहरुलाई आवश्यकता अनुसार कानुनी सल्लाह पुऱ्याउन शुरू कारवाही गर्ने ।

३. जल तथा ऊर्जा सम्बन्धी ऐन, नियम सम्बन्धमा कायम भइसकेका राय वा व्याख्याहरुको विवरण लगत अद्यावधिक राख्ने ।
४. सर्वोच्च अदालतबाट जल तथा ऊर्जा सम्बन्धमा नजिर कायम हुने निर्णयहरुको लगत अद्यावधिक राख्ने ।
५. जल तथा ऊर्जा सम्बन्धी द्विपक्षीय सन्धी, समझौताहरुको अध्ययन गरी तत्सम्बन्धमा आवश्यक परामर्श दिने ।
६. महाशाखा अन्तर्गतका भौतिक साधानहरुको स्थाहार, संभार मर्मत तथा संरक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
७. अधीनस्थ कार्यको कार्यप्रगति विवरण तयार गर्ने ।
८. सीमा नदीहरुको विविध एवं कानुनी पक्षको कार्यमा अध्ययन गर्ने र आवश्यक राय प्रदान गर्ने ।
९. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

३. ऊर्जा महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरु:

१. घरेलु, उद्योग, यातायात, कृषि लगायतका क्षेत्रहरुमा ऊर्जा आपूर्ति बारे प्रारम्भिक पूर्वानुमान सम्बन्धी अध्ययन गर्ने र प्रतिवेदनहरु तयार गर्ने ।
२. परम्परागत ऊर्जा, व्यापारिक ऊर्जा, तथा वैकल्पिक ऊर्जा स्रोतको बारेमा जनचेतना वृद्धि गर्ने र नीजी क्षेत्रलाई यसमा आकर्षित तुल्याउन सञ्चारको माध्यमबाट प्रचार प्रसार गर्ने, सार्वजनिक प्रदर्शनी गर्ने तथा उपयुक्त तालिम दिने जस्ता कार्यक्रमहरु तयार गर्ने ।
३. व्यापारिक ऊर्जा, परम्परागत ऊर्जा तथा वैकल्पिक ऊर्जाको क्षेत्रमा कार्यरत अन्य सरकारी, गैरसरकारी तथा नीजि क्षेत्रसित सम्पर्क समन्वय राख्नी कार्य सञ्चालन गर्ने ।
४. ऊर्जाको न्यूनतम प्रयोग गर्ने र इन्धनको आयात घटाउने बारेमा ऊर्जाको प्रभावकारी मापदण्ड तयार गर्ने तथा न्यूनतम लागतमा अधिकतम ऊर्जा खपत गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन गर्ने/गराउने ।
५. साना जलविद्युत योजनाहरुमा नीजि क्षेत्रलाई आकर्षित तुल्याउन मागको प्रारम्भिक अनुमान तयार गर्ने तथा स्थलगत अध्ययन गरी रिपोर्टहरु तयार पार्ने ।
६. ऊर्जा विकास गर्ने सन्दर्भमा खानी विभाग र अन्य सरकारी, गैरसरकारी निकायमा सम्पर्क राख्नी उपयोगी तथ्यांक विवरण संकलन गर्ने ।
७. विकासशील र विकासोन्मुख राष्ट्रको ऊर्जाको क्षेत्रमा भएको विकासका गतिविधि र अनुमानबाट ऊर्जा खपतमा पर्न जाने प्रभाव बारे अध्ययन कार्य जारी राख्ने र नेपालको सन्दर्भमा उपयुक्त कार्य नीति अवलम्बन गर्न प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
८. महाशाखाका अन्तर्गतका भौतिक साधनहरुको स्थाहार संभार एवं मर्मत गर्ने ।

९. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

४. सामाजिक, आर्थिक तथा वातावरण महाशाखाका काम, कर्तव्य, उत्तरदायित्व तथा अधिकारहरुः

१. जलस्रोत तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित विभिन्न परियोजनाहरुको सामाजिक, आर्थिक एवं वातावरणीय पक्षको अध्ययन/अनुसन्धान गरी वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव आउन नदिन उपयुक्त राय/सुझाव सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
२. जलविद्युत सिंचाइ तथा जल र ऊर्जासित सम्बन्धित विभिन्न योजनाहरुबाट वातावरणीय प्रभाव पार्न नदिन वा न्यूनीकरण गर्न सुझाव सहितको निर्देशिका तयार गर्ने ।
३. हिमताल विष्फोटनबाट उत्पन्न बाढी प्रकोप (GLOF) को कार्यमा समन्वय र सुपरीवेक्षण गर्ने ।
४. जल तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित योजनाको सम्बन्धमा आवश्यक नीति र कार्यक्रम तयार गर्न राष्ट्रिय योजना आयोग, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय तथा अन्य सरकारी र गैरसरकारी निकायसित सम्पर्क कायम राखी कार्य गर्ने ।
५. जल तथा ऊर्जासंग सम्बन्धित योजना र कार्यक्रमहरुको आर्थिक तथा वित्तीय क्षेत्रको पुनरावलोकन कार्य गर्ने र प्राप्त सामाग्रीको आधारमा उपयुक्त वित्तीय नीति तर्जुमा गर्ने ।
६. आयोजनाहरुको (Cost Benefit Analysis) कार्य गर्ने ।
७. विभिन्न क्षेत्रगत (Gross Domestic Product) को अध्ययन गर्ने ।
८. ऊर्जा आयात, निर्यातको लागत राख्ने, तेलको विश्व मूल्य वारेमा अध्ययन गर्ने र अद्यावधिक विवरण तयार गर्ने ।
९. जलस्रोत र ऊर्जासंग सम्बन्धित महिला कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने, तथा महिला सहभागितालाई प्रोत्साहन गर्ने ।
१०. महिला सहभागिता सम्बन्धी निर्देशिका पुस्तिका तयार गर्ने ।
११. वृक्षारोपण कार्यक्रममा सधाउ पुऱ्याउने र यस बारेमा समयानुकूल सुधार ल्याउन आवश्यक अनुसन्धान गर्ने ।
१२. महाशाखा अन्तर्गतका भौतिक सधानहरुको स्याहार, संभार मर्मत तथा संरक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
१३. महाशाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

६. आयोगको काम कर्तव्य र अधिकार

- नेपाल सरकारबाट स्वीकृति हुनु पूर्व बहुउद्देश्यीय, ठूला तथा मझौला जलस्रोत परियोजनाहरूको पुनरावलोकन गर्ने, गराउने र कार्यान्वयनको लागि सिफारिस गर्ने ।
- नेपाल सरकारको प्राथमिकता र लक्ष्य अनुरूप जलस्रोत तथा विद्युत विकास सम्बन्धी विविध पक्षहरूको अध्ययन, अनुसन्धान, सर्वेक्षण तथा विश्लेषण गरी आवश्यक नीति तथा रणनीति तर्जुमा गर्ने, गराउने ।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकाससित सम्बन्धित द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय आयोजनाहरूको विश्लेषण गर्ने, गराउने र सो सम्बन्धमा नीति तर्जुमा गर्ने तथा त्यस्ता आयोजनाहरूको विस्तृत अध्ययन विश्लेषणको पुनरावलोकन गर्ने ।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी आवश्यक कानून तर्जुमा गर्ने, गराउने ।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा क्षेत्रका राष्ट्रिय र क्षेत्रगत नीतिहरूमा सामन्जस्य एवं समन्वय गर्ने, गराउने ।

७. सचिवालयको काम कर्तव्य र अधिकार

- राष्ट्रिय जलस्रोत विकास परिषद्को सचिवालयको काम गर्ने ।
- एकिकृत जलस्रोत विकास सम्बन्धी नीति निर्माणमा एकरूपता एवं समन्वय ल्याउन राष्ट्रिय जल योजना इकाईको रूपमा काम गर्ने । ईकाइको मुख्य कामको रूपमा राष्ट्रिय जलस्रोत रणनीति तर्जुमा, सोको सम्मानायिक सुधार र कार्यान्वयन समन्वय तथा अनुगमन रहनेछ ।
- जलस्रोत तथा ऊर्जाको आवश्यकता (तत्कालीन र भविष्यको समेत) अध्ययन गर्ने, गराउने ।
- समन्वयात्मक रूपमा जल तथा ऊर्जास्रोतको सर्वेक्षण र अन्वेषण कार्य गर्ने, गराउने ।
- बहुउद्देश्यीय जलस्रोत सम्बन्धी परियोजनाहरूको नीतिगत अध्ययन तथा नदी बेसिनहरूको जलस्रोत सम्बन्धी गुरु योजना अध्ययन कार्य गर्ने, गराउने ।
- जलस्रोत क्षेत्रका सम्पूर्ण बहुउद्देश्यीय, ठूला तथा मझौला परियोजना तर्जुमामा समन्वयकर्ताको काम गर्ने । जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय रूपमा भइरहेका अन्तर्राष्ट्रिय प्रयास एवं सन्धि समझौताहरूको अध्ययन, अनुसन्धान एवं विश्लेषण गर्ने, गराउने ।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी आर्थिक, सामाजिक, प्राविधिक एवं वातावरणीय निर्देशिकाहरू तयार गर्ने कार्यमा सहयोग तथा परामर्श उपलब्ध गराउने ।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा आयोजनाहरूको बारेमा अन्य निकायहरूबाट तयार गरिएका प्रतिवेदनहरूको अध्ययन गरी राय, सुझाव दिने ।

- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी विभिन्न वातावरणीय, सामाजिक, आर्थिक, लैङ्गिक विषयहरुको अध्ययन, मूल्याङ्कन र विश्लेषण गरी गराई सोही अनुरूप परियोजनाहरुको परिमार्जन गर्न, गराउन सुझाव दिने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी विविध पक्षमा नेपाल सरकारद्वारा निर्देशित अन्य कार्यहरु गर्ने, गराउने।
- जलस्रोत तथा जलविद्युत परियोजनाहरुको वातावरणीय, सामाजिक र आर्थिक प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने।
- आयोगका निर्णयहरु कार्यान्वयन एवं दैनिक कार्य सञ्चालन गर्ने।
- आयोगद्वारा गरिएका निर्णयहरु कार्यान्वयनकोलागि सम्बन्धित निकायहरुलाई अनुरोध गर्ने, कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गरी आयोगमा प्रतिवेदन पेश गर्ने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्कहरु संकलन, व्यवस्थापन तथा प्रवाह गर्ने। सचिवालयबाट तयार गरिएका अध्ययन प्रतिवेदन एवं संकलित तथ्याङ्कहरु आवश्यकता तथा औचित्यताको आधारमा उपलब्ध गराउने।
- जलस्रोत तथा ऊर्जा विकास सम्बन्धी विभिन्न विषयहरुमा हुने छलफलमा भाग लिन नेपाल सरकारको निकायहरु तथा अन्य व्यक्तिहरुलाई आमन्त्रण गर्ने।
- वार्षिक कार्य योजना र बजेट तयार गरी नेपाल सरकारको स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने।
- आयोगको बैठकमा छलफल हुने विषयको कार्यसूची एवं तत्सम्बन्धी विवरण तयार गरी बैठक सञ्चालनको व्यवस्था गर्ने।
- देशको जलस्रोत तथा ऊर्जा स्रोतको संरक्षण, विकास सम्बन्धी विभिन्न लाभदायक र उपयोगी कार्यक्रमहरु तयार गर्ने, गराउने।
- स्वदेश तथा विदेशमा प्रकाशित जलस्रोत तथा ऊर्जा संग सम्बन्धित अध्ययन, प्रतिवेदन पुस्तक, पुस्तिका, जर्नल एवं प्रकाशनहरु संकलन गरी पुस्तकालयको सञ्चालन गर्ने।
- आयोगद्वारा निर्देशित अन्य कामहरु गर्ने, गराउने।

८. आयोगले प्रदान गर्ने सेवा:

- क. माथी बुँदा नं. ६ र ७ मा उल्लिखित कार्य क्षेत्र/काम कर्तव्य अधिकार अन्तरगतका कार्यहरु, र
- ख. सचिवालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालन सम्बन्धी कार्य

९. सचिवालयको महाशाखा र जिम्मेवार अधिकारी:

सि.नि. महाशाखा/शाखा	जिम्मेवार अधिकारी	फोन नं.
---------------------	-------------------	---------

१. जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय

	सचिवको निजी सचिवालय	सचिव श्री धनबहादुर तामाङ्ग ४२९९४२३
		पि.ए. कृष्णमान डंगोल
		कम्प्यूटर अपरेटर शेरबहादुर न्यारतेन
२.	जलश्रोत महाशाखा	श्री केशब ध्वज अधिकारी ४२९९४२९
		सि.डि.इ. डा. महेश्वर श्रेष्ठ ४२९९४९५
		सि.डि.इ.जी. श्री माधव देव आचार्य ४२९९४९५
		सि.डि.इ. श्री सुरेश मास्के ४२९९४९५
		सि.डि.इ. श्री उग्रनाथ इ़ा ४२९९४९५
		इन्जिनियर श्री सुन्दर कुमार थापा ४२९९४९५
३.	ऊर्जा महाशाखा	सहसचिव श्री जीवछ मण्डल ४२९९४९८
		सि.डि.इ. श्री सुकदेव चौधरी ४२९९४९५
		सि.डि.इ. श्री किरण गौतम ४२९९४९५
४.	सामाजिक आर्थिक तथा वातावरण महाशाखा सहसचिव श्री श्री केशब ध्वज अधिकारी (अल्पकालीन व्यवस्था)	
		सि.डि.इ. श्री दिनकर खानाल ४२९९४९५
		सा.वि.अ. श्री विजया सत्याल ४२९९४९५
		क.अधिकृत श्री मेख राज जैशी ४२९९४९५
		अर्थशास्त्री श्री राम कुमार श्रेष्ठ ४२९९४९५
		पु.अ. श्री प्रभा पन्थी (सूचना शाखा) ४२९९४९५
५.	कानून तथा संस्थागत विकास महाशाखा	
	क. प्रशासन शाखा	सहसचिव श्री केशब ध्वज अधिकारी (अल्पकालीन व्यवस्था)
		शा.अ. श्री नविन्द्र नापित ४२९९४९५
		ना.सु. रमेश पौडेल (जिन्सी भण्डार) ४२९९४९५
		टा.ना.सु. श्री बाल गोविन्द श्रेष्ठ (दर्ता/चलानी) ४२९९४९५
	ख. लेखा शाखा	उपसचिव श्री पुरुषोत्तम शर्मा ४२९९४२२
		ले.अ. श्री नरेश्वर शर्मा ४२९९४२२
		ले.प. खुमकान्त कँडेल ४२९९४२२

१०. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तूर र अवधि:
सूचना मागको निवेदन दिंदा कुनै शुल्क वा दस्तूर लाग्दैन।

क. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तूर:

- सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली २०६५ को नियम ४ बमोजिमको र
  - अन्य विशेष कानूनले तोके बमोजिमको दस्तूर
- ख. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने अवधि
- सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन २०६४ को दफा ७ ले तोकेको अवधि भित्र र
  - अन्य विशेष ऐन नियमले अवधि तोकेकोमा सोही बमोजिमको अवधि ।

११. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी:

क. निर्णय प्रक्रिया सम्बन्धमा:

1. आयोगले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा सरकारी निर्णय प्रकृया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम ।
2. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ बमोजिम

ख. निर्णय गर्ने अधिकारी सम्बन्धमा:

१. सचिवालयले सम्पादन गर्ने नीतिगत एवं अन्य कार्य सम्बन्धमा:

- मंत्रि परिषद्मा प्रस्ताव पठाएर ।
- माननीय ऊर्जा मन्त्रीस्तरबाट ।
- जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवस्तरबाट
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन ऐन, २०६४ बमोजिम प्राप्त अधिकार बोमिजिम, र
- अन्य विशेष ऐन नियमले सचिवले गर्ने भनी तोकेका कामहरू ।

सचिवले प्रत्यायोजन गरेको अधिकार बमोजिम तोकिएको पदाधिकारीहरूले ।

२. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गर्ने ।

३. सूचना सम्बन्धमा सचिवालयका सचिवले ।

१२. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी:

क. आयोगले उपलब्ध गराउने सेवा सम्बन्धमा प्रचलित ऐन कानूनमा तोकिएको व्यवस्था बमोजिम उपलब्ध गराउने ।

ख. सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम परेको उजुरी सम्बन्धमा सोही ऐनमा तोकिए बमोजिम फछ्यौट गराउने ।

१३. आयोगको सचिवालयले गरेका केही महत्वपूर्ण कार्यहरू

१. राष्ट्रिय जलस्रोत रणनीति, २००२ र सो अनुसारको राष्ट्रिय जल योजना, २००५
२. हिमताल तथा त्यसको विष्फोटनबाट उत्पन्न वाढीको प्रभाव (सन् १९८५ देखि १९९५ सम्म, तर हाल पनि केही काम भइरहेको),

- नेपालको हिमालय क्षेत्रमा भएका विभिन्न हिम नदी तथा हिमतालहरूको सर्वेक्षण, अनुसन्धान तथा अनुगमन गरिएको, र हिमतालको प्रारम्भिक अध्ययन र च्छो रोल्पाको विस्तृत अध्ययन,
- ३ जलउपयोग सूची (१९९०-२०००),
- नेपालका ७५ जिल्लाको विभिन्न क्षेत्रमा गरिएको जल उपयोगको सूची तयार गरिएको (तीन दशक अघि, अद्यावधिक गर्नु पर्ने),
- ४ ऊर्जा खपत तथा आपूर्तिको अध्ययन एवं दीर्घकालीन प्रक्षेपण अध्ययन प्रतिवेदन (२०११-२०१२),
- ५ जल तथा ऊर्जाको दीर्घकालीन भिजन तर्जुमा कार्य (२०१२-२०१३), आदि

१४. आयोगको सचिवालयबाट संचालन भईरहेका कार्यक्रमहरू

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	प्रगति विवरण
१	नदी बेसिन योजना तथा जल व्युत्पन्न विकास गुरु योजना तर्जुमा एवं रणनीतिक वातावरणीय तथा सामाजिक मूल्याङ्कन अध्ययन कार्य।	राष्ट्रिय योजना आयोगबाट कार्यक्रम संशोधन स्वीकृत भई अन्तराष्ट्रिय परामर्शदातृ संस्थाहरूको छोटो सूचीको लागि सूचना प्रकाशन गरिएको।
२	बागमती नदी बेसिन आयोजना अन्तर्गत एकीकृत नदी जलाधार व्यवस्थापन, पानीको गुणस्तर अनुगमन प्रणाली, बाढी पूर्वानुमान प्रणाली तथा डिसिजन सपोर्ट सिस्टम सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने (एशियाली विकास बैंकको अनुदान) कूल बजेट: US\$ २०,७९,७४२। शहरी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत संचालित आयोजना (सचिवालयमा एक PMU रहेको)	परामर्शदाताले कार्यारम्भ गरी Inception Report प्राप्त भएको।
३	नेपालको कूल जलविद्युतको संभाव्यताको पुनर्मूल्यांकन गर्ने। कूल बजेट: रु. २,२८,४९,०००।	परामर्शदातावाट Interim Report -I प्राप्त भएको।

४	नदी प्रवाही जलविद्युत आयोजनाहरूमा सेडिमेन्टको व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन गर्ने ।	संक्षिप्त सूचीकृत परामर्शदाताहरूबाट आर्थिक तथा प्राविधिक प्रस्ताव माग गरिएको ।
५	जलस्रोत ऐन परिमार्जन गर्ने कार्य । कूल बजेट: रु.८,००,००० ।	विश्व बैंक तथा एशियाली विकास बैंकहरूको अनुदान सहायतामा संचालनमा रहेका कार्यक्रमहरूमा समायोजन भई राष्ट्रिय एकीकृत जलस्रोत नीति तथा सो अन्तरगतको सूचिकृत जलस्रोत ऐन तयारी गर्ने प्रारम्भिक चरणको कार्य भइरहेको ।
६	पूर्वधार आयोजनाहरूको Hydrological विश्लेषण सम्बन्धी Manual तयार गर्ने । कूल बजेट: रु.३,००,००,००० ।	परामर्शदाताहरूको संक्षिप्त सूची (Short Listing)को लागि EOI माग गरिएको ।
७	Energy Audit सम्बन्धी Guidelines तयार गर्ने कार्य । कूल बजेट: रु.१५,००,००० ।	यस आ.व. को विनियोजित रकम अपुग हुने देखिएकोले अर्को आ.व. देखि शुरु गर्ने गरी संशोधनको लागि तयारी भइरहेको ।
८	एकीकृत कोशी नदी वेसिन योजना (Plan) तयार गर्ने । कूल बजेट: रु.२,००,००० ।	यो कार्यक्रम क्र. सं. १ मा समायोजन भएको ।

आयोगको सचिवालयवाट संचालन भईरहेका कार्यक्रमहरू

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	हालको अवस्था
९	जलस्रोत, ऊर्जा, वातावरण तथा कानूनी पक्षका क्षेत्रमा सहयोग पुग्ने वार्ता, गोष्ठी, सम्मेलन, बैठक इत्यादि कार्यहरू गर्ने। कूल बजेट: रु. १२,५०,०००।	हाल सम्म रु ५,५०,०००/- खर्च भएको।
१०	कोशी नदी व्यवस्थापन कार्यक्रम। शुरु मिति: २०१० जुलाई, सम्पन्न हुने मिति: २०१६ जुलाई। WWF Nepal सँगको सहकार्यमा सञ्चालित (सोझै भुक्तानी)	WWF-Nepal को सहयोगमा सचिवालयले संयुक्त रूपमा राष्ट्रिय जल योजनाले निर्दिष्ट गरेबमोजिम बेसिन व्यवस्थापनको अवधारणामा आधारित भई कोशी नदी बेसिन व्यवस्थापन लाई Pilot Case को रूपमा सञ्चालन गरेको।
११	बेरुजु फछ्यौंट सम्बन्धी कार्य।	लक्ष्य अनुरूप हालसम्म सचिवालयवाट ९९.९०% बेरुजु फछ्यौंट भएको।
१२	भूकम्पबाट अस्तब्यस्त भएको सचिवालयको पुस्तकालयलाई व्यवस्थित गर्ने कार्य सम्पन्न भई महत्वपूर्ण प्रतिवेदनहरू डिजिटाइज गर्ने प्रक्रियामा रहेको छ।	भूकम्पबाट अस्तब्यस्त भएको सचिवालयको पुस्तकालयलाई व्यवस्थित गर्ने कार्य सम्पन्न भई महत्वपूर्ण प्रतिवेदनहरू डिजिटाइज गर्ने प्रक्रियामा रहेको छ।
यी वाहेक जलस्रोत तथा ऊर्जा क्षेत्रका विषयमा आवश्यक अध्ययन, अनुसन्धान, राय परामर्श उपलब्ध गराउने एवं सरकारी तथा गैह सरकारी संघ संसथाहरू संगको सहकार्यमा विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठि तथा अन्य जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने कार्यहरू।		

१५. लेखा शाखाको खर्चको फाँटवारी

ପାତା
ପାତା
ପାତା
ପାତା
ପାତା
ପାତା
ପାତା
ପାତା
ପାତା
ପାତା

Franklin Roosevelt

सदर गन
दस्तखत:
नामः
दर्जा:
मित्रः

सह-संति०

आधिक वर्ष २०१७-१८
बंगल अनुदान वा उपरीक नम्बर: ३०८१०१३
बेंगल शीर्षक वा उपरीक नम्बर: ३०९१०१३

੩੪

जल तथा प्रकृति
अपार्वती को सत्तिवाला
संस्कार करने वाले

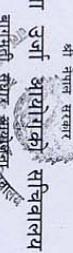
મ.લે.પ.ફ.ને. ૧૩

मध्य राजा : राजा राम

प्रभाव : अन्त में

तारा यो
दाम :
प्राप्ति :

۲۸

२०७२ फायून, मुमिलाको खर्चो स्वतंत्रवारी
८८८८ र दार, काठगोडाम

क्रमांक १०८

कापूर अश्वथा
देवको माता : प्रभुते भूमि
माता देव
के मैनदार :
हरीत मैनदार

नेपाल सरकार

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवाल

खर्चको फाँटवारी

२०७२ फाल्गुन महिनाको फाँटवारी

आधिक वर्ष २०७२/७३

बजेट अनुदान वा उपरीर्थक नम्बर: ३०८१०९४
बजेट शीर्षक वा उपरीर्थक नम्बर: ३०८१०९४

पुँजीगत खर्च

सिहाद्रिवार, काठमाडौं

फाल्गुन महिनाको खर्च	फाल्गुन सम्मको निकासा	खर्च/वित्तीय संकेत नम्बर	खर्च/वित्तीय शीर्षक	अन्तिम बजेट	बाँकी		
					फाल्गुन महिना सम्मको खर्च	बजेट	निकासा
०.००	०.००	२९५११	मेशिनरी औजार	४५००००.००	०.००	४५००००.००	
०.००	४५५९८८८.२८	२९७११	पुँजीगत अनुसन्धान तथा परामर्श	३१३५०००.००	४५५९८८८.२८	२६७१०९९९.७२	
०.००	४५५९८८८.२८			३१८००००.००	४५५९८८८.२८	२७२४०९९९.७२	

कोपको अवस्था

बैकको नाम:

बैक खाता नं.

जम्मा निकासा: ४५५९८८८.२८

बैक खाता नं.

जम्मा खर्च: ४५५९८८८.२८

बैक मौजदातः

जम्मा खर्चमध्ये पेशकी बाँकी:

नगद मौजदातः

म्याद ननाधेको:

जम्मा:

म्याद नाधेको:

पेशकी खर्चमध्ये खुद खर्च: ४५५९८८८.२८

सिफारिस: गर्ने

तायार गर्ने:

दस्तखतः

दस्तखतः

नामः

नामः

दर्जा:

दर्जा:

मिति:

मिति:

सदर गर्ने

दस्तखतः

नामः

दर्जा:

मिति:

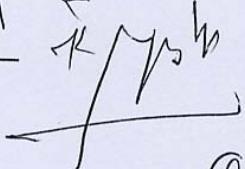
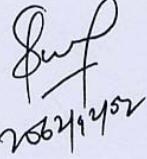

नेपाल सरकार
जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
सिंहदरवार, काठमाण्डौ

जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय
सिंहदरवार, काठमाण्डौ

२०७२ फाल्गुन धरौटीको काटवारी

गत महिना सम्मको धरौटी	४२६५५९१२६
यस महिनामा धरौटी प्राप्त	०।००
जम्मा	४२६५५९१२६
	०।००
खर्च	०।००
सदरस्थाहा	०।००
फिर्ता	०।००
जम्मा	०।००
श्रेस्ता अनुसार बाकी	४२६५५९१२६
नगद बाकी	०।००
बैंकमा बाकी	०।००
फरक रकम	०।००
फरक पर्नाको कारण	
खाता नं.	छैन

पेश गर्ने
 २०६५।५५

स्वीकृत गर्ने
 २०६५।५५

जल तथा ऊर्जा विभाग का सचिवालय
खर्च को फांटवारी
२०७२ फाल्गुन महिना
दिवाया ऊर्जा विभाग, लालबाटी

आर्थिक वर्ष: २०७२/७३ बागमती सुधार आयोजना
बजेट अनुदान वा उपशीर्षक नम्र: ३४७३५७३ चालु खर्च
बजेट शीर्षक वा उपशीर्षक का नाम: ३० ३४७३५७३

फाल्गुन महिना को खर्च	फाल्गुन सम्मको निकासा	खर्च/वित्तीय संकेत नम्बर	खर्च/वित्तीय शीर्षक	अन्तिम बजेट	फाल्गुन महिना सम्मको खर्च	बाकी	
						बजेट	निकासा
१	२	३	४	५	६	७	८
०।००	०।००	२११११	तलब	१६२९०००।००	०।००	१६२९०००।००	
०।००	०।००	२१११३	महंगी भत्ता	३६०००।००	०।००	३६०००।००	
०।००	०।००	२१११९	अन्य भत्ता	५००००।००	०।००	५००००।००	
०.००	०.००	२११२१	पोशाक	२३०००।००	०।००	२३०००।००	
०।००	०।००	२२१११	धारा पानी तथा विजुली महसूल	३००००।००	०।००	३००००।००	
०।००	०।००	२२११२	सन्चार महसूल	६००००।००	०।००	६००००।००	
०।००	०।००	२२१११	इन्धन तथा अन्य इन्धन	२०००००।००	०।००	२०००००।००	
०।००	०।००	२२११२	सञ्चालन तथा संरक्षण खर्च	१०००००।००	०।००	१०००००।००	
०।००	०।००	२२११३	बीमा	२००००।००	०।००	२००००।००	
११२३७००	१११३१२००	२२१११	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	२५००००।००	१११३१२००	१३८६८८०।००	
१४६७०१००	१०२६९०१००	२२४१२	अन्य सेवा शुल्क	९०००००।००	१०२६९०१००	७९७३१०।००	
०।००	०।००	२२६१२	भ्रमण खर्च	५००००।००	०।००	५००००।००	
४५००१००	१२१६०१००	२२७११	विविध खर्च	१०००००।००	१२१६०१००	८७८४०।००	
३०८०७००	२२६९६२००	जम्मा		३४८८०००।००	२२६९६२००	३२२९६२००।००	

कोषको अवस्था

बैकको नाम:

बैक खाता नं.

जम्मा निकासा : २२६९६२००

बैक भौजदात:

जम्मा खर्च : २२६९६२००

नगद भौजदात:

जम्मा खर्चमये पेशकी बाकी:

जम्मा:

स्पाद ननाधेको :

स्पाद ननाधेको :

पेशकी बाहेक खुद खर्च : २२६९६२००

तयार गर्ने

सिफारिस गर्ने

दस्तखत ।

दस्तखत ।

नामा

नामा

दबाँा

दबाँा

मितिा

मितिा

स्वीकृत गर्ने

दस्तखत ।

नामा

दबाँा

मितिा

१६. आयोगबाट सम्पन्न गरिएका अन्य कार्यहरू:

- सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट भएको निर्देशन बमोजिम चालू हालतमा रहेका सबै गाडीहरूको अनिवार्य वीमा गरिएको छ। तथा अनावश्यक र प्रयोगमा आउन नसक्ने सामानहरूको हकमा लिलाम गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ।
- २०७२ चैत्र ४ देखि १० (मार्च १७ देखि २३, २०१६) नेपाल राष्ट्रिय जल तथा मौसम संसाह यस सचिवालयको संयोजकत्वमा सम्पन्न भएको छ।
- जल तथा ऊर्जा आयोगका अध्यक्ष एवं माननीय उपप्रधानमन्त्री तथा ऊर्जा मन्त्री श्री टोपबहादुर रायमाझीज्यूको अध्यक्षतामा जल तथा ऊर्जा आयोगको ५७ औं बैठक बसी जल तथा ऊर्जा आयोग र यसको सचिवालयले गरेका कार्यहरूको समिक्षा गरी संस्थागत पुनर्संरचना सहित क्रियाशील बनाउन के गर्नुपर्ला भन्ने बारेमा सुझाव पेश गर्न जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालयले एक सुझाव समिति गठन गरी सुझाव प्राप्त गर्ने चरणमा रहेको छ।
- हेलो सरकार बमोजिम यस सचिवालयको Face book Account खडा गरी अद्यावधिक गर्दै आएको छ। (हालसम्म कुनै जनगुनासो प्राप्त नभएको)
- जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय र The Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization(CSIRO) Australia का वीच द्विपक्षीय हितका विषयमा सहकार्य गर्ने तथा सहकार्यमा “Integrated Basin Management” को क्षेत्रमा “ High Level Study Tour, Joint Basin Modeling Exercise, Short term Placement in Australia, Short term Placement in Nepal, Review of scientific Knowledge, Training in Integrated Water Management” जस्ता क्रियाकलापहरू गर्ने गरी मिति 20 Jan, 2016 मा Letter of Intent(आशयपत्र) मा हस्ताक्षर भएको छ।
- करार सेवामा रहेका कर्मचारीहरूको करार नाम २०७२ असार मसन्त सम्मका लागि नियुक्ति गरिएको
- दैनिक प्रशासनिक कार्यहरू समयमै सम्पादन गरिएको।

१७. आयोगकसँग संलग्न संघ/संस्थाहरूको विवरण:

यस सचिवालयको सचिवालयले निम्नानुसारका संघ संस्थाहरूसँग पनि संलग्न रही काय गरिरहेको छ:

- (१) International Commission on Large Dam (ICOLD)
- (२) World Energy Council (WEC)
- (३) Nepal Water Partnership : Global Water Partnership को नेपाल इकाई सदस्यको रूपमा कार्यरत
- (४) WWF Nepal
- (५) World Bank

- (६) International Center for Integrated Mountain Development (ICIMOD)
- (७) Asian Development Bank (ADB)
- (८) UNDP, GIZ, UN HABITAT
- (९) Network of Asian River Basin Organizations (NARBO)
- (१०) Water Environment Partnership in Asia (WEPA)

१८. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नामः

प्रमुखः सचिव, धनबहादुर तामाङ्ग
सूचना अधिकारीः सामाजिक विज्ञान अधिकृत, विजया सत्याल

१९. ऐन नियम निर्देशिकाको सूचीः

- पानी कर ऐन, २०२३
- जलस्रोत ऐन, २०४९
- पानी जहाज दर्ता ऐन, २०२७
- नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६
- नेपाल विद्युत प्राधिकरण ऐन, २०४९
- जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
- विद्युत चोरी नियन्त्रण ऐन, २०५८
- विद्युत ऐन, २०४९
- खानेपानी महसुल निर्धारण आयोग ऐन, २०६३
- खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड ऐन, २०६३
- उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०५४
- विकास समिति ऐन, २०१३
- वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३
- विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९
- घन ऐन, २०४९
- औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९
- जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४
- मालपोत ऐन, २०३४
- खानेपानी नियमावली, २०५५
- खानेपानी सेवा महसुल (असूल उपर गर्ने) नियमावली, २०५०
- विद्युत महसुल निर्धारण नियमावली, २०५०
- विद्युत नियमावली, २०५०
- विद्युत चोरी नियन्त्रण नियमावली, २०५९
- सिंचाइ नियमावली, २०५६
- जलयात्रा नियमावली, २०६३
- जलस्रोत नियमावली, २०५०

- जीवनाशक विषादी नियमावली, २०५०
- भू तथा जलाधार संरक्षण नियमावली, २०४२
- National Water Plan
- Hydropower Development Policy, 2001 AD
- Hydropower Development Policy, 2049 BS
- Irrigation Policy, 2060

जलश्रोत ऐन, २०५०

जलश्रोत रणनीति, २०५८

जलश्रोत योजना, २०६१

आर्थिक कार्य विधि ऐन, २०५५

आर्थिक कार्य विधि नियमावली, २०६४

सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३

सार्वजनिक खरीद नियमाली, २०६४

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४

नेपाल सरकारका निर्णयहरू

- ऊर्जा आयोगको वेभ साइट www.wecs.gov.np मा ऊर्जा आयोगको सूचनामूलक जानकारीहरू उपलब्ध छन्।
- आयोगको महत्वपूर्ण निर्णय वा जनकारीहरू प्रेस विज्ञप्ति वा प्रवक्तामार्फत जानकारी दिने गरिएको छ।

२०. सार्वजनिक निकायको वेबसाइट भए सो को विवरण:

www.wecs.gov.np

२१. ईमेल: wecs@mos.com.np

सार्वजनिक निकायमा परेका सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको विवरण: हालसम्म लिखित निवेदन प्राप्त भएको छैन। केही ईमेल र टेलिफोनबाट सूचना माग भए बमीजिम सूचना प्रदान गरिएँ आइएको छ।

२२. सार्वजनिक निकाएमा सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएको वा हुने भएको भए सोको विवरण: आयिहको वेबसाइट तथा राष्ट्रियस्तरको पत्रिकामा प्रकाशित गर्ने गरिएको छ।

२१. यस सचिवालयका हालका अवधिमा प्रकाशन भएका प्रतिवेदन विवरण:

1. Water and Energy Commission Secretariat (Annual Report, 2069/70)
2. Energy Consumption Situation in Nepal (Year 2011/12), June 2014
विगतका वर्षहरूमा प्रकाशनमा आएका प्रतिवेदनहरू यस सचिवालयको पुस्तकालय शाखामा उपलब्ध छ। जसको लिङ्क

http://www.nepaknol.net/wecs/library/opac_css/ रहेको छ।